

Identita osobní

Alexandr Kliment se o identitě vyslovil dost kuriózně, když se ho jeho vnuk Štěpán se svou ženou Janou ptali, jak se cítil „před tím“, než se – podle svých slov – cítil jako dospělý až ve třiceti.

„Jak jsi se cítil před tím?“

Nijak. Já prostě žil. Měl jsem obrovské problémy, celou tu dobu jsem hledal svoji identitu, a když jsem ji našel, tak jsem přišel na to, že žádnou nepotřebuju.“

(Tři žíně, Torst, Praha 2011, str. 65.)

A tak se ptám: potřebuje člověk nějakou svou identitu – anebo žádnou nepotřebuje? A pokud ji nepotřebuje, proč ji hledá? Ovšem pokud ji hledá, má asi dojem, že ji potřebuje. Odkud se takový dojem vlastně bere? Je to snad jen nějaký tlak zvenčí, je to požadavek druhých lidí, kteří chtějí vědět, s kým mají tu čest? Anebo to je potřeba především vnitřní, zejména když ten tlak zvenčí z nás chce udělat někoho jiného, než kým jsme?, eventuelně někoho jiného, než kým bychom chtěli (nebo měli chtít) být? Je to vnitřní potřeba – anebo jen nějaký obecný předsudek, který nám vnuká jen divná výchova a kterého je lépe se zbavit? A pokud je to opravdu nějaká vnitřní potřeba, tedy něco, bez čeho se sám člověk necítí dobře a vlastně ani sám sebe nemůže brát vážně, není potom takové „shledání“ či „zjištění“, že vlastně žádnou identitu nepotřebuje, jen pokusem o zakrytí, skrytí toho, že ta údajně „nalezená“ identita za moc nestojí, že to vlastně žádná identita není, eventuelně také pokus o skrytí toho, že se nám žádnou opravdovou identitu vůbec najít nepodařilo? Nebo snad že jsme prostě jen rezignovali, že jsme se onoho hledání vzdali? A je to vůbec přiměřené, mluvit o tom, že tu svou „identitu“ člověk „hledá“ a že se pokouší ji „najít“? Je taková identita vskutku něčím, co lze jen hledat a eventuelně nacházet? Není to spíš úkol, poslání, požadavek, na který je třeba odpovídat nikoli hledáním, ale tvořením, vytvářením, budováním identity, totiž sjednocováním, integrováním vlastního života a vlastní osobnosti? Možná, že člověku prostě nestačí „jen žít“, ale že nanejvýš potřebuje ten svůj život nějak uspořádat, dát mu jednotný řád, vtisknout mu něco, co sám ze sebe dost nemá (i když život vždycky je nějak sjednocen, pokud „řádne“ třeba jen biologicky „funguje“). Takže je nejspíš lépe mluvit o „integritě“ osobní či životní; identita příliš sugeruje něco neměnného, a hledání identity jako by chtělo předpokládat, že tam od počátku až dokonce nějaká identita už „je“ a že je jenom zapotřebí ji odkryt, odhalit a tak „najít“.

(Písek, 110424-1.)